

Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europiska Socialfonden 2021-2027

1 Innehåll

1. Europeiska socialfonden i Sverige	3
1.1 Programområde A Öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla	3
1.2 Programområde B Öka möjligheten till arbete	4
1.3 Programområde C Minska risken för ekonomisk utsatthet	4
1.4 Programområde D Öka kapaciteten i den glesa geografien.....	4
1.5 Programområde E Social Innovation.....	5
2. NUTS 2 område.....	6
2.1 Utgångspunkter och mål.....	6
2.2 Övergripande utmaningar och förutsättningar	8
3. Regionala principer för prioritering av projekt	10
3.1 Regionala prioriteringar med utgångspunkt i tematiska målområden	10
3.1.1 Ekonomisk utsatthet	11
3.1.2 Etablering på arbetsmarknaden	12
3.1.3 Återinträde på arbetsmarknaden.....	14
3.1.4 Instabil ställning på arbetsmarknaden	15
3.1.5 Stabil ställning på arbetsmarknaden.....	16
3.2 Principer för prioritering.....	17
4. Framtagande	20
4.1 Framtagandet av handlingsplanen.....	20
4.2 Ansvar för genomförandet av handlingsplanen	21
5. Plan för genomförande	23
6. Bilagor.....	24
Bilaga 1. Förslag till utlysningar (separat pdf)	24
Bilaga 2: Socioekonomisk analys för Stockholmsregionen (separat pdf)	24
Bilaga 3: Kompletterande analys Covid19-pandemi (separat pdf)	24
Bilaga 4: Tabeller. Socioekonomiska variabler (separat pdf).....	24
Bilaga 5: Tabeller och figurer. Inomregionala skillnader (separat pdf)	24
Bilaga 6. Fördjupad regional bild av utmaningar och inriktning i fem tematiska målområden (separat pdf)	24

1. Europeiska socialfonden i Sverige

Europeiska socialfonden är en av Europeiska Unionens (EU) strukturfonder. Fondernas syfte är att stärka medlemsstaternas ekonomi och sociala sammanhållning. Europeiska socialfonden Plus (ESF+) är EU:s främsta verktyg för att investera i människor och finansierar genomförandet av principerna från den [europeiska pelaren för sociala rättigheter](#). ESF+ ska bidra till medlemsstaternas arbete med att minska arbetslösheten, främja kvalitet och lika möjligheter inom utbildning och yrkesutbildning samt förbättra social integration och integration. I alla sina investeringar ska ESF+ främja de horisontella principerna om jämställdhet, respekt för grundläggande rättigheter, lika möjligheter och icke-diskriminering.

Socialfonden i Sverige kommer under programperioden 2021-2027 att uppgå till 7,8 miljarder kronor. I fonden lägger EU och Sverige in pengar som sedan går till nationella, regionala och lokala projekt. Offentliga, ideella och privata organisationer kan få stöd.

Det nationella socialfondsprogrammet är till för att förstärka och utveckla arbetsmarknadspolitiken i Sverige. Programmet innehåller mål och strategier för hur fondmedlen ska användas. Det beskriver vilken typ av utveckling som är önskvärd på arbetsmarknaden och vilka insatser Socialfonden ska finansiera för att uppnå det.

Målen med socialfondsprogrammet i Sverige är att:

- främja livslångt lärande,
- uppmuntra aktiv inkludering,
- förbättra sysselsättning för alla arbetssökande,
- främja social inkludering,
- modernisera arbetsmarknadens institutioner och tjänster.

Det nationella programmet är inrättat i fem programområden (A-E) och spänner över fem tematiska målområden (etablering, återinträde, instabil och stabil ställning på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet).

I Sverige genomförs ESF+ med grund i en nationell handlingsplan samt åtta regionala handlingsplaner.

1.1 Programområde A Öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla

Programområde A möter programmets samtliga fem angivna tematiska målområden (etablering, återinträde, instabil och stabil ställning på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet). Det kan handla om insatser direkt riktade till individen, att bygga strukturer och samverka samt förändra könssegregerade yrkesval. Gemensamt för satsningarna är att de ska bidra till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Insatser inom programområdet kan därmed riktas brett, från insatser som riktar sig till individer utanför arbetsmarknaden på grund av arbetslöshet till individer i behov av kompetensutveckling i sitt yrkesliv. Insatser inom programområdet kan bestå av insatser direkt kopplade till individen som förväntas stärka dennes ställning på arbetsmarknaden, genom att antingen leda till eller närma sig ett arbete eller genom yrkesmässig

kompetensutveckling. Programområdet kan även innehålla insatser för att utveckla såväl organisationer som strukturer, genom exempelvis nya metoder och arbetssätt eller samverkanslösningar. Insatser som genomförs inom programområdet ska bidra till sysselsättning, tillväxt och ett hållbart arbetsliv genom att främja det livslånga lärandet och genom att öka möjligheten till sysselsättning eller studier för alla arbetssökande.

Programområde A beslutas både på nationell- och regional nivå.

1.2 Programområde B Öka möjligheten till arbete

Programområde B kan endast sökas av Arbetsförmedlingen och insatserna ska bidra till att fler individer har kompetens som möter arbetsmarknadens behov. Insatser som genomförs inom programområdet ska riktas till individer inskrivna på Arbetsförmedlingen som är långt ifrån arbetsmarknaden och som är i behov av rustande och matchande insatser i form av exempelvis platsförmedling, stöd för att förbättra deltagarens jobbsökande och vägledning mot arbete eller studier. Andra insatser kan vara kartläggning, planering och uppföljning av aktiviteter eller i form av rustande karaktär som understödjer matchningen.

Programområde B beslutas på nationell nivå.

1.3 Programområde C Minska risken för ekonomisk utsatthet

Programområde C möter det tematiska målområdet ekonomisk utsatthet. Insatser inom programområdet ska motverka och mildra konsekvenserna av ekonomisk utsatthet. Inom programområdet är det möjligt att rikta insatser till såväl barn från sex års ålder till vuxna individer. För insatser riktade till vuxna individer står egenförsörjning i fokus och insatserna ska syfta till att stärka möjligheterna till arbete, studier och för att närma sig ett arbete. Insatserna riktade till barn ska syfta till att ge dem förutsättningar för en meningsfull fritid och trygg skolgång och därmed öka deras möjligheter till social gemenskap, samtidigt som risken för skolavhopp minskar.

Programområde C beslutas på nationell nivå.

1.4 Programområde D Öka kapaciteten i den glesa geografin

Programområde D riktas till de glesbefolkade regionerna Övre Norrland och Mellersta Norrland och ska i första hand avse kapacitetsförstärkning av lokala och regionala strukturer, men kan även avse insatser direkt till individen. Insatserna kan syfta till att kompensera för regionernas specifika utmaningar kring stora avstånd med få möjligheter till kollektivt resande, en låg befolkningstäthet och en åldrande befolkning. Dessa utmaningar förstärks även många gånger då de behöver hanteras i kombination med små och många gånger isolerade lokala eller regionala arbetsmarknader samt små organisationer och kommuner med förhållandevis låg genomföran-

dekapacitet. Kommunerna och regionerna i de glesbefolkade regionerna får ofta ta ett större ansvar än i tätbefolkade områden där statliga myndigheter, organisationer inom civilsamhället och marknadsaktörer kan komplettera.

Programområde D beslutas på regional nivå i de aktuella regionerna.

1.5 Programområde E Social Innovation

Programområde E möter de tematiska målområdena etablering och återinträde på arbetsmarknaden samt ekonomisk utsatthet och ska möjliggöra för nyskapande och effektivare lösningar för att möta utmaningar och behov inom exempelvis social inkludering, arbetsmarknad, utbildning eller kapacitetsuppbyggnad. Insatser inom området kan med fördel genomföras i partnerskap mellan aktörer inom den ideburna, privata eller offentliga sektorn, och ska syfta till att med innovativa angreppssätt leverera samhällstjänster med hög kvalitet och effektivitet. Insatser inom programområde E kan bidra till metodutveckling, samarbete över gränser och nya tanke-sätt.

Programområde E beslutas på nationell nivå.

2. NUTS 2 område

Den regionala handlingsplanen för Stockholmsregionen avser, som nämnts i kapitel 1, ett av de fem programområdena i det nationella programmet för ESF+, nämligen programområde A Öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. De övergripande målen med socialfondsprogrammet är en grundläggande utgångspunkt för den regionala handlingsplanen. Det vill säga målen om att:

- främja livslångt lärande,
- uppmuntra aktiv inkludering,
- förbättra sysselsättning för alla arbetssökande,
- främja social inkludering,
- modernisera arbetsmarknadens institutioner och tjänster.

Det här avsnittet tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin, RUFSS 2050 och ger en sammanfattning av de övergripande slutsatser från en socioekonomisk analys (se bilaga 2), vilket är grund för avvägningar och prioriteringar i handlingsplanen. Stockholmsregionens handlingsplan omfattar till skillnad från andra regioners handlingsplaner endast ett län och en regionalt utvecklingsansvarig myndighet och motsvarar också ett NUTS 2 område. Det är därför naturligt att koppla Stockholmsregionens övergripande regionala utvecklingsstrategi, RUFSS 2050, till den regionala handlingsplanen för socialfondens genomförande.

2.1 Utgångspunkter och mål

Förutom utgångspunkten i socialfondens övergripande mål tar således den regionala handlingsplanen tydligt avstamp i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS 2050, som är länets utvecklingsstrategi. Enligt riktlinjerna för det nya programmet har det även tagits fram en särskild regional socioekonomisk analys för Stockholm och för Socialfondsprogrammet¹. Eftersom covid 19-pandemin redan fått, och fortsatt kan förväntas få, stora effekter på arbetsmarknaden har kompletterande analyser genomförts². Socialfondsprogrammet är i sammanhanget ett viktigt verktyg för att hantera många av pandemins konsekvenser för regionens arbetsmarknad.

¹ Se bilagor till handlingsplanen som förutom nämnda analyser innehåller en uppdaterad tabellsammanställning och figurer över socioekonomiska förhållande och inomregionala skillnader

² Se bilaga 2 och 3 till handlingsplanen.

Figur 1. Handlingsplanen har sin grund i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUF5 2050

En viktig utgångspunkt för RUF5 2050 är den övergripande visionen - att Stockholmsregionen år 2050 ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Visionen bryts sedan ned i fyra övergripande mål som figur 1 visar.

Målen i RUF5 2050 ska nås genom insatser från många aktörer och med hjälp av många olika finansieringsverktyg, däribland Europeiska unionens struktur- och investeringsfonder (som socialfonden). Socialfondens inriktning och resurser kan i princip användas för att nå alla mål i RUF5 2050, men de är främst inriktade mot att nå målen om en öppen jämställd, jämlik och inkluderande region, samt om en ledande tillväxt och kunskapsregion (punkt två och tre i text ovan).

För målet om en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region finns i RUF5 2050 följande delmål som är relevanta för handlingsplanen:

1. Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan socioekonomiska grupper och kommuner ska minska.
2. Förvärvsfrekvensen ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikesfödda ska minska.
3. Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska.

För målet om en öppen jämställd, jämlik och inkluderande region anges regionala prioriteringar som regionens aktörer särskilt ska prioritera fram till 2026:

1. ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden.
2. nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet.
3. stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete.

Även dessa prioriteringar har direkt bäring på regionens arbete och vägval i relation till Socialfondsprogrammet och denna handlingsplan.

I denna handlingsplan, liksom i RUFSS 2050, ska ett förhållningssätt för hållbar utveckling tillämpas där människan är i centrum. De tre hållbarhetsperspektiven, det ekonomiska, det ekologiska och det sociala är ömsesidigt beroende av varandra. Genom kopplingen till RUFSS 2050 får handlingsplanen en koppling till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen då RUFSS 2050 är en del i det regionala genomförandet av Agenda 2030. Handlingsplanen och genomföranden av olika projekt inom socialfonden ger möjligheter att adressera flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, t.ex. mål 1 (ingen fattigdom), mål 3 (god hälsa och välbefinnande), mål 5 (jämställdhet), mål 8 (goda arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt), mål 10 (minskad ojämlikhet) och mål 11 (hållbara städer och samhällen).

Figur 2. Agenda 2030- FN:s 17 globala hållbarhetsmål

RUFSS 2050 anger också möjligheter till samordning exempelvis med den Europeiska Regionalutvecklingsfonden (ERUF), både med det regionala operativa programmet för Stockholmsregionen och med hållbar stadsutveckling inom det nationella programmet för ERUF, liksom med det Europeiska Landsbygdsprogrammet. En samordning mellan socialfonden och exempelvis regionalfonden kräver framför allt ett aktivt och strategiskt arbetssätt av aktörerna i Stockholmsregionen. Det kan handla om satsningar på hållbar stadsutveckling där grön omställning och klimatinvesteringar är prioriterade områden för ERUF, medan inkludering och social hållbarhet ställs i fokus för socialfonden. Kompetensutveckling kopplat till smart specialisering är också ett prioriterat område för regionalfonden och därför bör om möjligt initiativ inom i fonderna samordnas. Även övrig fond- och programsamverkan kan prövas under programperioden, exempelvis med Erasmus+, Kreativa Europa samt Horisont 2020.

2.2 Övergripande utmaningar och förutsättningar

Det är under programperiodens första period viktigt att löpande analysera och beakta konsekvenser av den tidigare covid-19 pandemin kopplat till ESF+ genomförande. I arbetet med planens framtagande har flera analyser genomförts i detta sammanhang. Här sammanfattas de viktigaste slutsatserna från genomförda analyser ³:

³ För fördjupning hänvisas till bilagorna i handlingsplanen om socioekonomisk analys och kompletterande analys kopplat till covid19-pandemin. Men även till tabellbilagor med uppdaterade socioekonomiska variabler och uppgifter om inom regionala skillnader.

- Stockholmsregionen i jämförelse med övriga landet har goda förutsättningar, framför allt genom hög tillväxt och en i grunden stark arbetsmarknad. Effekterna för regionens tillväxt och arbetsmarknad kopplat till covid-19 är dock större än för många andra regioner i landet.
- Det finns vissa grupper som har svårare att etablera sig och nå en stabil ställning på arbetsmarknaden, bland annat utomeuropeiskt födda personer, särskilt utom europeiskt födda kvinnor, personer med kort utbildning, personer med bristande kunskaper i svenska, personer som i olika grad lider av problem med ohälsa eller funktionsvariationer, eller personer som passar in i flera av dessa beskrivningar.
- Inom flera branscher utgör kompetensförsörjningen en utmaning och ibland ett tillväxthinder. Insatserna för utbildning och särskilt vuxnas lärande har inte kunnat möta denna utmaning.
- Stora och delvis ökande socioekonomiska skillnader finns mellan grupper, mellan bostadsområden och mellan kommuner.

Den särskilda analysen som har gjorts inför framtagandet av handlingsplanen med anledning av den tidigare pandemin aktualiserar ytterligare behov att ta hänsyn till i utformningen av handlingsplanen, bland annat:

- En fortsatt hög arbetslöshet som i förlängningen riskerar att innebära ökad långtidsarbetslöshet utgör en utmaning. Det finns behov av insatser för att motverka att de som redan tidigare stod utanför arbetsmarknaden inte ska komma ännu längre ifrån den.
- Covid-19 pandemin kan komma att förstärka och snabba på andra strukturella förändringar (digitalisering, industrins och handelns omvandling, med mera) vilket ökar kraven på omställning inom berörda branscher och yrken.
- Osäkerhet i omvärlden innebär behov av att regionala och lokala aktörer blir mer agila och snabbare i att anpassa sina analyser och insatser till en föränderlig omvärld.

3. Regionala principer för prioritering av projekt

I detta avsnitt ges en bild av Stockholmsregionens utmaningar och behov. Beskrivningar görs av de prioriteringar som är viktiga att ta hänsyn till i genomförandet av ESF+ i Stockholmsregionen. I avsnittet redovisas avslutningsvis principer för prioritering av projekt. Principerna tar sin utgångspunkt i en regional analys av de tematiska målområdena. Den regionala analysen görs i termer av de viktigaste utmaningarna, exempel på målgrupper och nivåer att adressera, de viktigaste aktörerna för att genomföra olika initiativ, samt exempel på strategiska slutsatser för genomförandet. I handlingsplanens bilaga 6 ges en fördjupad bild, en vidare koppling till Svenska ESF-rådets nationella omvärldsanalys, det nationella programmet och de särskilda målen.

3.1 Regionala prioriteringar med utgångspunkt i tematiska målområden

Socialfondens insatser för programperioden 2021-2027 ska styras mot fem tematiska målområden: Ekonomisk utsatthet, Etablering på arbetsmarknaden, Återinträde på arbetsmarknaden, Instabil ställning på arbetsmarknaden samt Stabil ställning på arbetsmarknaden enligt figuren nedan. Vidare gäller att programmets insatser i grunden syftar till att möta de övergripande målen för ESF+ och adresserar individers deltagande på arbetsmarknaden, men att detta också kan nås genom insatser som riktar sig till de organisationer som ska stödja individerna och de strukturer som möjliggör ett livslångt lärande och en stärkt ställning på arbetsmarknaden.

Figur 3. De fem tematiska målområdena i Europeiska Socialfonden 2021–2027

Genomförandet inom socialfonden kan i hög grad påverkas av Arbetsförmedlingens pågående reformering som bör följas så att insatser kan anpassas till kommande förändringar. En god och nära samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommuner, Region Stockholm och andra aktörer bedöms vara central för genomförandet.

En bärande tanke med indelningen i målområden i stället för målgrupper är enligt ESF-rådet att komma ifrån den inlåsning som ibland präglat tidigare program. Utgångspunkten för varje målområde är inte individernas ålder eller förutsättningar utan relationen mellan individer och arbetsmarknaden och de stöd som behövs för individerna liksom de strukturella hindren för individernas ställning på arbetsmarknaden.

3.1.1 Ekonomisk utsatthet

Analys: Stockholmsregionen har generellt goda förutsättningar i form av en långsiktig stark tillväxt och en stark arbetsmarknad. Men Stockholmsregionen präglas också av strukturella skillnader mellan grupper av individer, kommuner och bostadsområden. Den tidigare Covid19-pandemin kan komma att öka dessa skillnader, och gör att socioekonomiskt svaga grupper riskerar ytterligare utsatthet (se även analys i bilaga 2 och 3). Inom detta målområde är fokus främst på att stärka de långsiktiga möjligheterna till egenförsörjning för den målgrupp som står längst ifrån arbetsmarknaden och ofta utanför arbetskraften. Genom detta målområde utökas socialfondens möjligheter att arbeta långsiktigt och förebyggande i jämförelse med tidigare program.

Egenförsörjning genom de insatser som sker i ett tidsbegränsat projekt är inte alltid ett realistiskt mål för de målgrupper som är aktuella inom detta målområde. Ett viktigt kompletterande mål bör vara att långsiktigt stärka individerna och därmed deras framtida chanser till arbete eller annan egenförsörjning. Exempel på insatser kan vara sådana som påverkar samverkansstrukturerna mellan de aktörer som har ansvar för att ge individer stöd, men även insatser riktade mot individer som fokuserar på bättre hälsa, daglig rutin/sysselsättning, bryta isolering, ökad självkänsla, och så vidare. För de grupper som inte har slutfört grundskola eller gymnasiala studier är utbildningsinsatser viktiga för att stärka förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden. Anpassade insatser bör präglas av en helhetssyn och utformas efter en analys av individens sammantagna livssituation.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Det finns ofta flera skäl till ekonomisk utsatthet. Nedan anges exempel på olika grupper av individer som enligt statistiken och kommuners erfarenheter relativt sett löper stor risk för ekonomisk utsatthet på grund av att de står utanför arbetsmarknaden /eller arbetskraften⁴:

- Individer som är utanför arbetsmarknaden (och ofta utanför arbetskraften).
- Utomeuropeiskt födda kvinnor.
- Personer med funktionsvariation.
- Personer med psykisk ohälsa, samt/eller tidigare missbruk och/eller kriminalitet.
- Individer med kort eller ingen utbildning, eller med bristande kunskaper i svenska.
- Långvarigt arbetslösa, utförsäkrade (ibland benämnda som nollklassade).
- Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS), barn och unga i riskzonen.
- Vissa boende i socioekonomiskt utsatta bostadsområden eller individer utan ordnad bostadssituation (utifrån den definition som finns i RUF5 2050).

Potentiella aktörer: Kommuner, Storsthlm, Region Stockholm, myndigheter, samordningsförbund och civilsamhällets organisationer: Kontakt med målgrupperna sker oftast genom kommunernas individ- och familjeomsorger samt socialtjänst. En av nycklarna för

⁴ Personer i **arbetskraften** står till arbetsmarknadens förfogande och är primärt Arbetsförmedlingens ansvar. Personer som står utanför **arbetsmarknaden** kan vara både de som Arbetsförmedlingen ansvarar för, men också individer som Kommuner eller andra myndigheter har ansvar för.

effektiva åtgärder är samordning mellan kommunernas olika verksamheter, Stockholmsregionens hälso- och sjukvård, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. En sådan samordning kan exempelvis ske inom FINSAM⁵. För att bryta utanförskap relaterat till arbetsmarknaden krävs långsiktiga och samordnade insatser från flera aktörer och en bred förankring.

Hälso- och sjukvården, men även samordningsförbunden, kan spela en viktig roll inom målområdet för att förbättra målgruppernas hälsa, men även bidra till att lyfta individer från ekonomisk svag ställning och ohälsa till etablering på arbetsmarknaden och förbättrad hälsa. Andra aktörer som kan vara viktiga att involvera i projektsatningar är folkhögskolor, Polisen och Kriminalvården, civilsamhällets organisationer som bildningsförbunden, idrottsrörelsen, religiösa samfund samt sociala företag.

Slutsatser för genomförandet: Då resurserna i programmet är begränsade bör insatserna inom detta målområde om möjligt riktas mot strukturell påverkan, såsom förändrade samverkansstrukturer mellan myndigheterna, för att uppnå långsiktiga effekter. Individanpassning genom stärkt samverkan mellan myndigheterna bör också vara i fokus, liksom att insatser präglas av en holistisk syn på individernas hela livssituation. Det bör övervägas att rikta insatserna mot särskilt socioekonomiskt utsatta områden. Kvinnor födda utanför EU som står utanför arbetsmarknaden, samt unga som varken arbetar eller studerar kan vara prioriterade målgrupper.

Med fokus på strukturella förändringar behövs också ett perspektiv präglad av social innovation, som ger utrymme för ökad samverkan med universitet, högskolor och folkhögskolor inom området. Kommande utlysningar bör eftersöka väl förankrade samverkansprojekt med sikte mot implementering, det vill säga mot varaktiga strukturella förändringar som kan skapa långsiktig nytta för både individer och samhället i stort. Utlysningarna bör ge tillräckligt utrymme för de sökande att inkomma med genomarbetade och välförankrade ansökningar som stärker möjligheterna till långsiktigt hållbara resultat och implementering av nya metoder. Det är i det sammanhanget viktigt att prioriteringsarbetet tydligt lyfter fram implementeringsförutsättningarna.

3.1.2 Etablering på arbetsmarknaden

Analys: Stockholmsregionens starka arbetsmarknad har generellt inneburit att de som kvarstår i arbetslöshet i Stockholm ofta står särskilt långt från arbetsmarknaden (se även analys i bilaga 2 och 3). Covid19-pandemin har till viss del försvårat ytterligare för denna målgrupp. Flera av de branscher som hittills blivit särskilt drabbade i pandemin är sådana där dessa målgrupper först kan etablera sig såsom inom handeln, hotell och restaurang och andra branscher kopplade till besöksnäringen, samt delar av servicesektorn. Erfarenheter från utvärderingar av tidigare ESF-projekt visar att insatser för de individer som ingår socialfondsprojekt behöver vara väl anpassade till en komplex problematik, och ibland individuellt utformade. En analys av individens hela livssituation bör ligga till grund för riktade insatser, som exempelvis kan röra sig om att ge unga möjlighet till särskild vägledning/coaching, att slutföra sina gymnasiestudier, språkundervisning, kompletterande studier med språkundervisning i kombination med yrkesinriktad utbildning.

Insatser för etablering på arbetsmarknaden handlar inte enbart om att stärka och rusta den enskilda individen utan även om att höja kompetensen hos arbetsgivare och redan anställda. Erfarenheter visar att attitydpåverkande insatser och att undanröja hinder i arbetslivet kan bidra till att utveckla arbetsplatser och ge flera individer möjligheter att delta i arbetslivet oavsett förutsättningar.

⁵ Lagen om Finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam) gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och region att arbeta tillsammans i samordningsförbund

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Målområdet handlar om att underlätta för etablering på arbetsmarknaden. Det finns många olika skäl till att etableringen på arbetsmarknaden kan vara svår. Med en normalt sett stark arbetsmarknad i Stockholmsregionen är bedömningen att insatserna behöver koncentreras till dem som möter de största svårigheterna i etableringen, exempelvis individer som:

- Har ingen eller liten erfarenhet från svensk arbetsmarknad.
- Har högst förgymnasial utbildning.
- Har någon funktionsvariation som innebär behov av särskild anpassning på arbetsplatsen för att möjliggöra arbete på hel- eller deltid.
- Är födda utanför Europa, och individer som har bristfälliga kunskaper i svenska, särskilt kvinnor.
- Är unga eller vuxna mellan 55-64 år med svag arbetslivsanknytning.

Potentiella aktörer: Kommuner, Arbetsförmedlingen, olika utbildningsaktörer, Försäkringskassan, samordningsförbund och civilsamhällets organisationer: För insatser som vänder sig direkt till individerna är de viktigaste aktörerna Arbetsförmedlingen som har det arbetsmarknadspolitiska uppdraget och kommuner genom sitt ansvar för exempelvis utbildningsinsatser och som till viss del kompletterar Arbetsförmedlingen med lokala arbetsmarknadsinsatser. Kommuner har ansvar för utbildning (grundskola, gymnasium och vuxenutbildning). Försäkringskassan och hälso- och sjukvården har dessutom viktiga uppgifter för målgruppen i detta sammanhang, liksom Storsthlm i sin roll att företräda kommuner kopplat till frågor om arbetsmarknad och vuxenutbildning. Civilsamhällets organisationer, folkhögskolor, sociala företag och andra aktörer inom ideell sektor har ofta stora möjligheter att stödja individernas utveckling och därför bör initiativ tas för att involvera dessa aktörer i genomförandet.

För insatser som vänder sig till organisationer och arbetsgivare kan även bransch- och fackliga organisationer engageras, exempelvis för att kunna tillhandahålla praktikplatser och handledning. Region Stockholm har, inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret, en samordnande och stödjande roll, exempelvis gentemot kommuner och berörda statliga myndigheter.

Slutsatser för genomförandet: Insatserna ska alltid fokusera resultat på individnivå, men insatser behöver anpassas beroende på om de riktas direkt till individer eller är strukturerpåverkande. Samverkan mellan aktörerna är ofta en central del i genomförandet, liksom att insatser präglas av en helhetssyn utifrån individernas samlade förutsättningar⁶. Möjlig inriktning på utlysningar kan vara de målgrupper som nämnts ovan och särskilt individer som till följd av covid19-pandemin kan ha hamnat ännu längre från arbetsmarknaden. Kommande projekt kan kombinera flera av dessa målgrupper i vad som brukar beskrivas som ett intersektionellt perspektiv. Utlysningar kan också riktas till aktörer för att utveckla validering som verktyg för att erkänna utrikes födda kunskaper och kompetens från deras hemländer för att bättre kunna ta tillvara deras kompetens.

I utlysningar och mobilisering av insatser är det en särskild utmaning att utveckla projekt som kan få en långsiktig hållbar och systempåverkande karaktär. Tidigare erfarenheter från socialfondens insatser har visat på svårigheter i detta avseende. Därför bör insatser och projekt tidigt inkludera förutsättningarna till implementering för att på sikt kunna uppnå en högre grad av systempåverkan. Vidare behöver etableringsfrämjande insatser sättas in tidigt, och främjande och förebyggande insatser till barn och unga bör ses som viktiga förutsättningar för att minska senare svårigheter med etablering på arbetsmarknaden.

⁶ I avsnitt (5.1 och 5.2) om utlysningar och styrande principer för prioriteringar beskrivs mer konkret vad som ska premieras.

3.1.3 Återinträde på arbetsmarknaden

Analys: Långtidsarbetslöshet har länge varit relativt låg i Stockholmsregionen i relation till övriga regioner, men ökar nu som en effekt av covid19-pandemin. Långtidsarbetslöshet är särskilt kostsamt, både för individ och samhälle. Att motverka långtidsarbetslöshet är därför en viktig uppgift för socialfonden. Möjligheter till karriärväxling för den äldre målgruppen är en betydelsefull del i detta, liksom att främja utvecklingen av ett varierat utbud av individanpassade insatser, som kan handla om vägledning, coaching och olika slags utbildningsinsatser inom reguljära utbildningssystem.

En utmaning är att sätta in tidiga förebyggande insatser för att stärka individernas anställningsbarhet genom exempelvis kompetensutveckling, praktik eller rehabilitering. Inte minst kan insatser behövas för att stärka individers digitala kompetens för att möta ett föränderligt arbetsliv. För att underlätta utrikes föddas etablering i arbetslivet har flera aktörer, till exempel kommuner och myndigheter ett viktigt ansvar. Exempelvis kan insatser krävas för att utveckla ändamålsenliga handläggningstider för uppehållstillstånd och asylprövning. Ju längre tid en individ är utan arbete eller annan sysselsättning, desto större risk för långtidsarbetslöshet och utanförskap.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Denna målgrupp kännetecknas av individer som har haft en tidigare erfarenhet av svensk arbetsmarknad men som av något skäl hamnat utanför. De som löper störst risk för långtidsarbetslöshet är samma grupper som exemplifierades i det tidigare målområdet Etablering på arbetsmarknaden, bland annat de som har en funktionsvariation som medför nedsatt arbetsförmåga. Att motverka långtidsarbetslöshet, psykisk och fysisk ohälsa bland yngre bör vara prioriterat, även en äldre målgrupp kan komma ifråga för detta område som konsekvens av covid19-pandemin.

Potentiella aktörer: Kommuner, utbildningsaktörer, Region Stockholm, myndigheter så som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, arbetsmarknadens parter, civilsamhällets organisationer och samordningsförbunden: Många aktörer behöver engageras för att möta de ofta komplexa utmaningarna. Flexibla och individuellt behovsanpassade lösningar ställer krav på samverkan mellan organisationer. Det kan handla om förstärkt samverkan inom samordningsförbunden, mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommuner, vård- och omsorg, företagshälsovård, civilsamhälle och utbildningsaktörer eller den sociala ekonomin och inte minst insatser för arbetsgivare (anpassningar i arbetsmiljö, attityder, arbetstider, etc.). Flera av ovan nämnda organisationer är också centrala arbetsgivare och dessa kan vara aktuella också ur ett sådant perspektiv. Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret har Region Stockholm en nyckelroll för att samordna berörda aktörer, både på lokal, regional och nationell nivå i detta sammanhang.

Slutsatser för genomförandet: Resultat på individnivå bör vara fokus för kommande insatser, men insatser behöver anpassas beroende på om de riktas direkt till individer eller är strukturerade. Samverkan mellan aktörer är en central del i genomförandet. Individinsatser behöver kombineras med insatser för att skapa förutsättningar hos arbetsgivare att ta emot dessa individer vid deras återinträde på arbetsmarknaden, samt samordning mellan aktörer inom kompetensutveckling. Även vård och omsorg samt civilsamhället och aktörer inom folkbildningen är betydelsefulla mottagande organisationer för insatser riktade på den aktuella målgruppen.

Särskilt fokus kan behövas för grupperna unga och äldre som normalt skulle ha kommit tillbaka till arbetsmarknaden men som på grund av covid19-pandemin har svårt att få ett nytt jobb. I hög grad anpassade och tidiga insatser på individnivån riktade till målgruppen bör vara prioriterade. Eftersom målgrupper kan ha en sammansatt problematik behöver insatser föregås av en analys som utgår ifrån ett helhetsperspektiv på individens livssituation. I övrigt är bedömningen att målgrupper kommer att kunna variera över tid, beroende på arbetsmarknadens utveckling efter covid19-pandemin. Utlysningarna behöver därför vara flexibla över tid.

En annan aspekt för genomförandet är hur insatser för målgrupper kan vara systemförändrande. Framgångsrika individriktade insatser är kostsamma. Utlysningarna bör därför ägna särskild kraft åt att utveckla effektiva och finansiellt hållbara insatser där förankringen för införande i ordinarie strukturer är tydlig och möjlig.

3.1.4 Instabil ställning på arbetsmarknaden

Analys: Strukturella förändringar på arbetsmarknaden har inneburit att andelen i osäkra anställningar har ökat. Covid19-pandemins efterdyning och andra strukturella förändringar kommer ytterligare att påverka många branscher under de kommande åren. Detta har drabbat och fortsätter att drabba de som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Att göra karriärväxling och möjligheter till omställning för yrkesverksamma mer tillgängliga, effektiva och attraktiva är en utmaning samt att tillhandahålla ett livslångt lärande för de med osäkra arbetsförhållanden.

Här finns en koppling mellan möjligheten till en stabil ställning på arbetsmarknaden och hälsan. Med en mer stabil ställning på arbetsmarknaden minskar risken för ohälsa. Insatsers fokus inom socialfonden ska främst riktas mot individer eller arbetsgivare, men här tydliggörs även behovet av att fokusera på preventiva, effektiviserande och systemförstärkande insatser.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Utöver de grupper som tidigare identifierats i andra målområden som svaga lyfts här fram grupperna unga vuxna, som ofta kan vara hänvisade till jobb präglade av osäkra anställningsformer, samt gruppen äldre (55+), som kan ha en svagare ställning genom att de branscher och yrken de finns inom är utsatta för olika former av strukturell omvandling. Vissa anställda i branscher (som besöksnäring, kulturella och kreativa näringar, transporter, fastigheter, med flera) och områden (till exempel Arlanda) som drabbats av effekterna från covid19-pandemin är särskilt utsatta. Även andra yrkesgrupper med korta och osäkra uppdrag eller anställningsformer som skapar otrygga villkor ingår i målgruppen för de som har en instabil ställning på arbetsmarknaden.

Potentiella aktörer: Myndigheter, företag, arbetsmarknadens parter, utbildningsanordnare och kommuner: Inom området kan flera aktörer ha en central roll beroende på typen av insats. Det kan röra sig om insatser som erbjuds inom arbetsmarknadsutbildningar, den kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskolor, högre utbildning eller inom den privata utbildningsmarknaden. Även folkhögskolor, studieförbund och civilsamhälle är potentiella aktörer inom målområdet. Arbetsgivare, fackliga organisationer, bransch- och intresseorganisationer kan också ha en viktig roll för att stimulera och organisera ett lärande på arbetsplatser som kan stärka målgrupper med instabil ställning på arbetsmarknaden.

Organisationer som arbetar med att främja individuell och organisatorisk omvandling behöver också delta. Det handlar om omställningsorganisationer, arbetsmarknadens parter, med flera. Här finns även en viktig roll för offentliga aktörer, som exempelvis kommuner, Storsthlm och Region Stockholm som ansvarar för den övergripande samordningen vad gäller kompetensförsläkningsfrågorna. En generell utmaning för socialfonden, som kanske särskilt synliggörs inom

detta målområde, är att få in fler potentiella aktörer som kan motiveras att driva eller delta i olika projektinitiativ.

Slutsatser för genomförandet: Inom detta område bör ansvaret för genomförandet kunna fördelas mellan flera olika parter. En inbyggd svårighet är att nå flera av möjliga målgrupper inom detta område, som saknar fasta anställningar och ofta kan vara fackligt oorganiserade. Att arbeta med strukturer är därför en viktig del i genomförandet. En slutsats handlar om att bygga mer snabbfotade, agila och inte minst tillgängliga strukturer för vuxnas lärande. Det kan handla om att utveckla ett mer flexibelt och anpassat utbildningsutbud som svarar bättre mot arbetsgivares efterfrågan på kompetens och som möter individernas behov av en stabil ställning på arbetsmarknaden.

Insatser på struktur- och individnivå kan också innebära att utveckla validering som verktyg för att snabba upp vägen till utbildning och arbete. En ambition bör vara att motivera arbetsmarknadens parter att tillsammans med utbildnings- och kompetensutvecklingsaktörerna initiera och driva kompetensutvecklings-, omställnings- och valideringsinsatser för målgrupperna.

3.1.5 Stabil ställning på arbetsmarknaden

Analys: Strukturella förändringar i samspel med Covid19-pandemins effekter kommer att påverka många branscher och yrken under programperioden, inte minst kopplat till ökad digitalisering och automatisering samt klimatomställning. Tidigare bristyrken visar nu på övertalighet, medan nya bristyrken uppstår. I många bristyrken, till exempel inom vård och omsorg, ökar också kraven på kompetens och vidareutbildning som en följd av covid19-pandemin. Detta betyder att utmaningarna kan förväntas öka, även för den som idag kan sägas ha en stabil ställning på arbetsmarknaden. Nödvändigheten av ett livslångt lärande perspektiv i planering av system, verksamheter och organisationer blir således alltmer påtagligt.

I likhet med föregående tematiska målområde är en utmaning att tillgängligheten till utbildning och kompetensutveckling varierar. Stödet bör därför fokuseras på individer som finns i organisationer med begränsade resurser att själva organisera kompetensutveckling och till de fall där kompetensutvecklingen inte fungerar idag. Ett exempel kan vara små och medelstora företag, som står för en betydande del av den totala sysselsättningen. I just dessa företag kan det finnas mycket att vinna på om bättre förutsättningar kan ges för exempelvis omvärldsanalys, utvecklingen av nya affärsmodeller och sätt att stimulera det individuella och organisatoriska lärandet. Andra behov handlar om att generellt stödja kompetensförsörjningen i Stockholmsregionen, öka attraktionen till bristyrkesutbildningar och att bredda rekryteringsutbudet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att bryta mönster av könsstereotypa yrkesval, genom strategiskt arbete med jämställdhet och icke-diskriminering, inte minst hos utbildningsanordnare och i de mottagande branscherna.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Anställda i alla typer av organisationer kan ha behov av insatser kopplade till ett livslångt lärande. Exempel på individer i fokus för detta målområde:

- Individer som finns hos arbetsgivare med färre anställda som kan ha begränsade resurser eller möjligheter att erbjuda kompetensutveckling eller lärande på arbetsplatsen
- Individer i anställningar där insatser för kompetensutveckling och lärande av tradition är begränsade.
- Individer i branscher med monotona/rationaliserbara arbetsuppgifter (lager, administration, produktion med flera).

- Individer som behöver kompetensutvecklas givet en snabb teknisk utveckling, digitalisering, automatisering, och så vidare.
- Individer i branscher med brist på mångfald och/eller könssegregerade branscher.

På strukturnivån handlar detta målområde om utvecklingen av systemen för livslångt lärande, med särskilt fokus på individer i anställning.

Potentiella aktörer: Region Stockholm, företag, arbetsmarknadens parter, kommuner och utbildningsanordna: Flera aktörer är aktuella för att kunna genomföra insatser i detta målområde. Aktörerna varierar beroende på om fokus för insatserna ligger på individ-, organisations- eller strukturnivån.

De viktigaste aktörerna är privata och offentliga arbetsgivare i branscher och yrken med ett starkt förändringstryck eller kompetensförsörjningsutmaningar, men även branschorganisationer, fackliga organisationer och nätverk med anknytning till ovan nämnda utmaningar. Så kallade paraplyorganisationer eller arbetsgivarorganisationer kopplade till civilsamhället kan också vara viktiga aktörer för att tillhandahålla kompetensutveckling för organisationernas medlemmar.

Vidare är aktörer med olika uppdrag inom kompetensutveckling viktiga, såsom, utbildningsanordnare med särskilt fokus på vuxnas lärande. Exempel på regionala aktörer är Länsstyrelsen, Försäkringskassan, universitet och högskolor, Storsthlm och Arbetsförmedlingen, där de sistnämnda inom detta målområde har en särskild koppling till utvecklingen av vuxnas lärande. Region Stockholm har som regionalt utvecklingsansvarigt ett övergripande regionalt ansvar för kompetensförsörjningsfrågor när det gäller samordning av statliga, regionala och lokala aktörer som har olika slags ansvar för vuxnas lärande.

Slutsatser för genomförandet: Genomförandet behöver drivas på individ- och organisationsnivå samt på en strukturell nivå. En viktig slutsats är att uppdraget i princip handlar om att stödja uppbyggnaden av mer snabbfotade, agila och tillgängliga strukturer för vuxnas lärande, exempelvis system för validering som kan stödja ett livslångt lärande. Myndigheternas analyser och stödstrukturer skapar förutsättningar för att utveckla bra underlag för dialog med näringslivet och arbetsmarknadens parter om att anpassa utbildningsinsatser till den regionala arbetsmarknadens behov. Region Stockholm har en särskild samordnande roll för att ta fram och sammanställa sådana underlag. På individnivå kan utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser riktas mot individer anställda i branscher och yrken som kännetecknas av snabb teknisk omvandling. Inte minst bör små och medelstora företag involveras i sådana insatser.

När det gäller individ- och organisationsnivån bör fokus vara att identifiera och motivera arbetsmarknadens parter att tillsammans med utbildnings- och kompetensutvecklingsaktörerna initiera och driva kompetensutvecklingsinsatser, både riktade till individer och till företag och arbetsgivare. Det kan handla om insatser riktade till ledningsfunktioner i företag som har behov av rekrytering eller annan utveckling, i riktning mot exempelvis inkluderande bemötande, ledarskap eller breddad rekrytering.

3.2 Principer för prioritering

Strukturfondspartnerskapets ansvar att prioritera projekt regleras i lag⁷. Som förvaltande myndighet bedömer Svenska ESF-rådet projekten utifrån det nationella programmet, exempelvis

⁷ Lag (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

uppfyllande av grundläggande krav och villkor, styrning mot programmålen, integrering av horisontella principer som bland annat omfattar jämställdhet mellan kvinnor och män samt om projektansökan passar inom utlysningen. Strukturfondspartnerskapet prioriterar de av Svenska ESF-rådets godkända projekt.

Principer för prioritering som redovisas bör ses som en vägledning i beredningen av prioriteringsunderlag inför beslut i Strukturfondspartnerskapet. Viktigt att notera är att principerna inte ska tolkas som definitiva kriterier, dvs. ett enskilt projekt behöver inte möta samtliga principer för att kunna bli prioriterat för finansiering. Vilken vikt bör fästas vid vissa enskilda principer kan också komma att variera beroende på inriktningen för utlysningen och vilka av de tematiska målområdena som adresseras.

De principer som presenteras är av två typer. De tre första handlar om att kunna säkerställa största möjliga mervärde från projekten i det regionala utvecklingsarbetet. Syftet med dessa principer, som är giltiga för de flesta utlysningar, är att socialfondens resurser ska användas så effektivt som möjligt i relation till ordinarie lokala, regionala och nationella resurser.

- Projekt som är väl förankrade hos samtliga medverkande projektparter.

Erfarenheten visar att förankringen av projekten utanför projektägaren ofta har varit svag, vilket medför att projektens effekter försämras. Denna princip är särskilt viktig för projekt där implementeringen av projektresultaten kräver flera aktörers nära samverkan. I detta sammanhang är samverkan mellan aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilt samhälle viktigt att beakta i prioriteringen.

- Projekt som syftar till långsiktig struktur- och systempåverkan på antingen lokal, regional eller nationell nivå

Erfarenheten visar att många goda projektresultat har bristfälligt tagits om hand och att effekten från projekten därmed riskerar att bli kortvarig. Ibland försvåras insatserna av nationella, regionala eller lokala system informationsutbytet och/eller samarbete kring en specifik målgrupp. Denna princip är särskilt viktigt för projekt som har strukturlpåverkan som huvudsakligt syfte, en implementeringsplan eller en tydlig och uttalad ambition om att utvinna lärdomar och sprida kunskap.

- Projekt där komplementariteten i förhållande till andra resurser är som störst.

Insatser med stöd av socialfondsprogrammet kan i vissa fall finansieras på andra sätt, exempelvis genom ordinarie resurser eller projektbidrag från andra program, anslag eller fonder. Principen bör vara att projekt prioriteras högre i de fall projektet innebär ett tydligt komplement och mervärde till ordinarie verksamhet som inte skulle kunna genomföras utan finansiering från socialfonden.

De två sista principerna nedan, som kan variera beroende på utlysning, har som syfte att tydliggöra socialfondens roll för Stockholmsregionens framtida utveckling och för att lyfta de prioriteringar som ges uttryck för i RUFSS 2050.

- Projekt som bidrar till vision, mål och regionala prioriteringar i RUFSS 2050.

I RUFSS 2050 är Stockholmsregionens internationella konkurrens- och attraktionskraft en övergripande ambition. Även om socialfondsprogrammet adresserar grupper som står utanför eller har en instabil ställning på arbetsmarknaden bör projekten bidra till denna ambition och även

andra mål i RUFSS 2050. Det kan ske genom att prioritera insatser som riktar sig till regionens nyckelindustrier eller andra näringar som bedöms som avgörande för regionens internationella konkurrenskraft.

- Projekt som särskilt adresserar socioekonomiskt utsatta områden.

Den socioekonomiska analysen visar på stora skillnader mellan regionens kommuner och bostadsområden. Det finns därför anledning att i såväl särskilda utlysningar som mer generella utlysningar tillämpa denna prioriteringsprincip för att lyfta utvecklingsprojekt för områden med lägre socioekonomisk ställning.

4. Framtagande

4.1 Framtagandet av handlingsplanen

Region Stockholm har i framtagandet av handlingsplanen fört dialog med en bredd av Stockholmsregionens intressenter inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Det regionala utvecklingsansvaret innebär bland annat att *”utarbета och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin”* och *”utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram”*⁸.

Region Stockholm fick i januari 2022 erbjudande av regeringen om att ta fram en regional handlingsplan för ESF+. En socioekonomisk analys som ligger till grund för handlingsplanen togs fram av Region Stockholm redan hösten 2019. Denna kompletterades 2020 med särskilda analyser kopplade till effekterna av covid19-pandemin. Därtill har uppdaterad statistik tagits fram som beskriver socioekonomiska variabler och inom regionala skillnader. Efter att erbjudandet att ta fram en regional handlingsplan för Region Stockholm har under våren 2022 vissa justeringar gjorts i samråd med och efter instruktioner av Svenska ESF-rådet.

Inför framtagandet av handlingsplanen har Region Stockholm haft dialog med en rad olika regionala intressenter. Exempelvis har följande insatser genomförts:

- En formell inbjudan på ledningsnivå gick ut till samtliga kommuner och övriga intressenter att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen, samt att ingå en extern referensgrupp.
- Referensgruppen bestod av ABF, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, KTH, Länsstyrelsen, Region Stockholm, Konstnärliga & Litterära Yrkesutövares samarbetsorganisation KLYS, Kulturens Bildningsverksamhet, LO, Strukturfondsparterskapets sekretariat och ordförande, Svenska ESF-rådet, Svenskt Näringsliv, Storsthlm, Stockholms universitet och Tillväxtverket, samt företrädare för Danderyd, Nynäshamn, Sigtuna, Stockholms stad, Täby, Vallentuna och Österåker (företräder 6 kommuner i nordost).
- Information och dialog i befintliga forum såsom nätverk för kommundirektörer i Stockholmsregionen, nätverk för kommunala EU-samordnare, politiska nämnder och beredning på regional nivå.
- Fem informations- och dialogworkshops med representanter från kommuner, universitet och högskola, civilsamhälle och arbetsmarknadens parter.
- Dialog med företrädare för Svenska ESF-rådet i Stockholm och Strukturfondsparterskapet.
- Dialog och utbyte med andra regioner i Sverige och särskilda analysseminarier som Svenska ESF-rådet arrangerat.
- Remissförfarande till alla kommuner samt övriga centrala intressenter i Stockholmsregionen. Alla kommuner och medverkande i referensgruppen gavs också möjlighet att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen.
- Återkoppling och dialogmöte med referensgruppen om ändringar i handlingsplanen med anledning av remissomgången.
- Vidare dialog och förankring med företrädare för Svenska ESF-rådet i Stockholm, Strukturfondsparterskapet och dess beredningsgrupp.

⁸ Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) gäller för samtliga landsting i Sverige samt Gotlands kommun från den 1 januari 2019

Det förankringsarbete som gjorts för att ta fram handlingsplanen ligger också till grund för det mer långsiktiga arbetet att tillsammans med intressenter i Stockholmsregionen fortsätta en dialog om de möjligheter och utmaningar som finns för genomförandet av socialfonden.

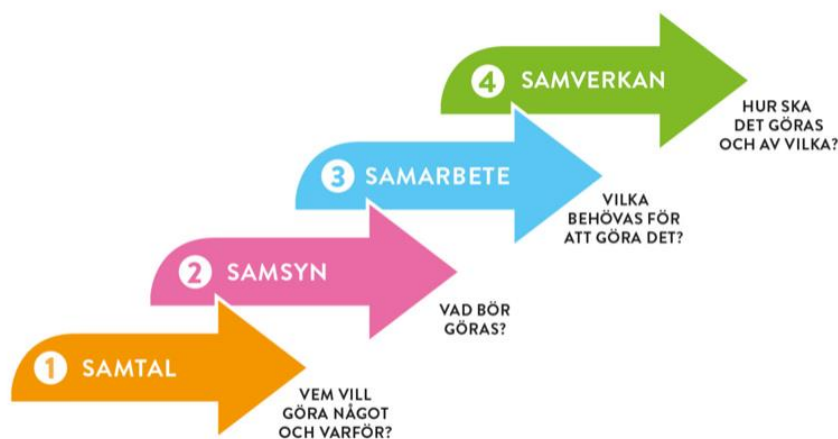
4.2 Ansvar för genomförandet av handlingsplanen

Handlingsplanen ska användas av Svenska ESF-rådet, Strukturfondspartnerskapet i Stockholms län och regionala aktörer i genomförandet av socialfonden i Stockholmsregionen. Handlingsplanens genomförande är dock beroende av en bred samverkan och engagemang lokalt och regionalt för regionens samlade utveckling. I Stockholmsregionen har en sådan samverkan och engagemang i tidigare programperiod utvecklats som ska vara grund för det regionala arbetssättet med socialfonden.

Handlingsplanen är ett underlag för fortsatt dialog och samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer på kommunal, regional och även statlig nivå om hur insatserna ska genomföras för ett effektivt arbete med socialfonden och prioritering av kommande projekt.

Aktörer har såväl möjligheter som ansvar att bidra till förverkligande av handlingsplanen och det innebär både utmaningar och möjligheter i att prioritera och samverka för att utveckla arbetsmarknaden, kompetensförsörjningen och integrationen. Samverkanstrappan, som visas i figuren nedan, är ett verktyg som kan vägleda regionens aktörer för att utveckla hållbara initiativ i linje med socialfondens målsättningar och de lokala och regionala prioriteringarna.

Figur 6. Samverkanstrappan

I processen med framtagandet av handlingsplanen har ett tydligt behov av regional samordning lyfts fram för att föra vidare frågor kring de utmaningar som Stockholmsregionen har kopplat till kompetensförsörjning, arbetsmarknad och integration. Det är viktigt att utgå från de samverkansstrukturer och processer som redan är etablerade, för att undvika dubbelarbete och ta tillvara den breda kompetens som idag finns hos olika aktörer i Stockholmsregionen.

Region Stockholm samordnar det regionala utvecklingsarbetet i Stockholmsregionen och ska bidra till utveckling av dialog och samverkansformer. Ett arbetssätt, som också anknyter till

samverkanstrappan, är bildandet av den regionala kompetensplattformen i Stockholmsregionen, Kompetensarena Stockholm och inrättandet av Stockholmsregionens Kompetensråd. Denna arena med tillhörande råd etableras nu med en bred sammansättning av representanter från Region Stockholm, Storsthlm, Länsstyrelsen, nationella myndigheter, utbildningsanordnare, näringslivet och arbetsmarknadens parter.

Tillsammans med Strukturfondsparterskapet är denna arena en viktig plattform för att följa upp, initiera och genomföra insatser inom socialfonden som kan leda till att länets kompetens tas tillvara och att matchningen på arbetsmarknaden förbättras. Inte minst kan det gälla det pågående arbetet med att bygga upp regionala branschspecifika kompetensråd där huvudmän för utbildning tillsammans med branscher, fackliga organisationer och arbetsgivare ges tillfälle att komma överens om gemensamma insatser för att stärka Stockholmsregionens arbetsmarknad.

Som framgår av handlingsplanen är ansvar för genomförande och prioriteringar delat mellan regionala aktörer, såsom kommuner, offentliga myndigheter på lokal, regional och nationell nivå, akademi, bransch- och idéburna organisationer, företag, med flera. Aktörerna har olika uppdrag, mandat och resurser och därför är det avgörande med samverkan mellan flera nivåer och över olika sektorer i genomförandet av socialfonden.

5. Plan för genomförande

Strukturfondspartnerskapet har tillsammans med Region Stockholm påbörjat framtagandet av ett regionalt arbetssätt för regionalutvecklingsfonden och socialfonden för programperioden 2021–2027. Syftet med initiativet är att vidareutveckla och precisera ansvar och roller för det regionala arbetet med utlysningar för både regionalutvecklings- och socialfonden under programperioden 2021–2027. Det regionala arbetssättet ska skapa förutsättningar för en årsplanering. Strukturfondspartnerskapet ska framöver upprätta en årsplan för arbetet med både fonder för varje verksamhetsår med utsikt på nästkommande verksamhetsår. Beredning av årsplanen ska ske i samverkan mellan strukturfondspartnerskapet, Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket, Region Stockholm och regionala aktörer för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig samverkan i det regionala arbetet med strukturfonderna.

Årsplanen ska ha sin utgångspunkt i en årscykel som ska kunna knytas an till den offentliga budgetprocessen på nationell, regional och kommunal nivå men också uppföljningen av den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUF5 2050 och uppföljning av andra relevanta regionalstyrande dokument. Uppföljningen och vid behov revideringen av den regionala handlingsplanen för socialfonden ska integreras i arbetet med partnerskapets årsplan. Årsplanen ska beslutas årligen av strukturfondspartnerskapet efter samråd med de förvaltande myndigheterna och Region Stockholm (RUA). Partnerskapets årsplan skapar förutsättningar för att skapa resiliens i det regionala arbetet med strukturfonder för att effektivt nyttja medel från fonderna vid framtida kriser och händelser som påverkar förutsättningar och behov för utvecklingsinsatser.

Genomförandet av handlingsplanen sker i form av utlysningar. Partnerskapets årsplan ska även ha sin utgångspunkt i ett flödesschema för utlysningar som beskriver den regionala utlysningsprocessen från ax till limpa, med följande delmoment:

- Behovsanalys: gemensam regional analys inför utlysningen.
- Utlysning, publicering och kommunikation av utlysning.
- Mobilisering, regional mobilisering för potentiella sökande.
- Ansökan, ansökningar tas fram och lämnas in hos förvaltande myndighet.
- Bedömning, förvaltande myndighet godkänner projekt inför prioritering.
- Prioritering, strukturfondspartnerskapet prioriterar.
- Lärandet, lärdomar tas till vara inför kommande utlysning.

Förslag till inriktning på utlysningar (se bilaga 1) följs upp och revideras årligen i samband med strukturfondspartnerskapets arbete med årsplaner. Uppföljningen av övriga delar i handlingsplanen föreslås ske i samverkan med Svenska ESF-rådet, strukturfondspartnerskapet och Region Stockholm vid de tillfällen under programperioden som bedöms som lämpliga. Uppföljningen bör beredas i samverkan med regionala aktörer.

6. Bilagor

Bilaga 1. Förslag till utlysningar (separat pdf)

Bilaga 2: Socioekonomisk analys för Stockholmsregionen (separat pdf)

Bilaga 3: Kompletterande analys Covid19-pandemi (separat pdf)

Bilaga 4: Tabeller. Socioekonomiska variabler (separat pdf)

Bilaga 5: Tabeller och figurer. Inomregionala skillnader (separat pdf)

Bilaga 6. Fördjupad regional bild av utmaningar och inriktning i fem tematiska målområden (separat pdf)